

46 שנים למבצע "קדש". בעיצומה של "המלחמה הקרה" הבין גושית: המיג הראשון שהגיע לידיים מערביות

ולהיעזר בהם בהגעה למיג ואולי אף לחילוץ. עד מהרה השתלטה "קבוצת החוף" על "הציי" וסוכם הקשר עם חיל האוויר, שקיבל על עצמו להצניח לכוח מזון וציוד, ככול שיידרש. למחרת בבוקר ה-14 בנובמבר יצא "הציי" (עם בעלי הסירות, ש"התנדבו" לסייע) לעבר המיג, כשהוא נגרר ע"י נמ"כ וסירת מנוע. בצהרי היום, במרחק כ-2 מיל מהמיג הם נאלצו "לותר" על הנמ"כ וסירת המנוע ולהמשיך רגלית, בעוד הסירות השטוחות ממשיכות לשייט במקביל אליהם. בהגיעם לקרבת המטוס, שחלקו בלט מעל המים במרחק של

סגן מאיר לובובינסקי

כ-80 מ' מחוף הלגונה, הוצנחו אליהם 2 שקי-אוויר. בעבודה מאומצת הם הצליחו להכניס שק אחד מתחת לכנף המטוס. בשלב זה החליט מאיר לחזור לנחתת פ-51 ולהמשיך למחרת היום.

ביומיים הבאים הם עמלו קשות מביקר עד לילה, עד שהצליחו להחדיר שלוש סירות מתחת לכנפיים ולחרוטום המיג - באמצעות "מתקן הרמה" מאולתר - להציפו ע"פ המים ולהשיטו בגרירה באמצעות סירת המפרש ובסיוע

מיג. לא ביקשתי אישור מאחר ולא רציתי "להסתבך" בהמתנה לקבלתו. הימה נמצאת מערבית מאל-עריש, מרחק של כ-7 שעות הפלגה והיה ומפקדת חיל הים תטיל וטו על החלטתי, היא תוכל להודיע זאת ישירות לפ-51, שהייתה "ספינת הדגל" של השייטת ומצויידת בקשר אלחוט מורס.

בו במקום חולקו המשימות: כמפקד כוח החילוץ מיניתי את מפקד פ-51, מאיר לובובינסקי. העמדתי לפקודתו שני נמ"כים ואת "קבוצת החוף", בפקודו של איתן יעקבסון. לאבטחת הזירה הימית העמדנו לפקודתו ספינת משמר, שמפקדה היה יעקב רענן (לימים מפקד הצוללת "דקר"). ברציי-דב מגן, סגן מפקד השייטת, הוצב בשדה התעופה באל-עריש ואני נסעתי לחיפה "לגייס" אוניות-משא. לפנות בוקר, ה-13 בנובמבר, הפליג הכוח לעבר הלגונה, עדיין מבלי שהיו בידי מאיר פרטים מינימאליים שיאפשרו לו לתכנן את המבצע.

בצהרי היום, סמוך להגעת הכוח לקרבת כפר הדייגים ברדוויל - ששכן בקרבת תעלת הכניסה ללגונה - נחת במקום פיפר. הטייס ואיתן, שהתלווה אליו לסיור מוקדם, "כבשו" את הכפר והינחו את פ-51 לעגון מחוף ללגונה בשל רדידות המים בה. מאיר עבר לנמ"כ ונחת בקרבת הכפר עם "קבוצת החוף" וצוות טכנאי חיל האוויר שצורף אף הוא לכוח. בפגישה עם הטייס ואיתן נודע למאיר שהמיג נמצא במרחק כ-12 מיל ימי מהכפר וכי הנמ"כים לא יוכלו להגיע עדיין. מאיר, שהיה גם דייג מנוסה, החליט להחרים חלק מ"צי הדייג" של הכפר, שכלל 2 סירות מנוע וכמה סירות דיג ומפרש שטוחות (בתמורה, הוא נתן לתושבי הכפר מצרך חיוני - מי שתייה)

מאת: סא"ל מיל' יהודה בן-צור

ביום א', 18 בנובמבר 1956 נכנסה א/מ "רימון" לנמל חיפה כשעל סיפונה מטוס מיג 15 נושא את סמלי חיל האוויר המצרי. היה זה המיג הראשון שנפל לידיים מערביות (ליתר דיוק, עבריות) בעיצומה של "המלחמה הקרה" הבין-גושית. סיפור המעשה החל שישה ימים קודם לכן, בעת ששייטת הנחיתה של חיל הים עסקה בפינוי תחמושת שלל שנתפסה ב"מבצע קדש" בחוף אל-עריש. ב-12 בנובמבר, בעת שחפ"ק השייטת עקב אחר פעילות הפינוי באמצעות הנמ"כים (נחתות מדגם LCM, רב שימושיות) אל א/מ "אשקלון", שעגנה במרחק חצי מיל מהחוף ואל שלוש הנחתות, שנחתו על החוף, התקרב אלינו סרן חיל האוויר. "מי מכם הוא המפקד?" הוא שאל והסיפור שלו ריתק אותנו. הוא איש מודיעין של ח"א ובמסגרת תפקידו הוא טס בפייפר מעל סיני בחיפוש אחר "מציאות". כמה ימים קודם לכן הוא גילה מטוס "מיג 15" שקוע בחלקו ב"סבחת ברדוויל" (לגונה בעלת מים רדודים), אך אנשי חיל האוויר התקשו להגיע אליו דרך הדיונות וע"כ הוא מבקש שנחלץ את המטוס השקוע בדרך הים. "האם זו עיסקה פרטית? בני לביןך?" ניסיתי לברר אז, שכן היינו כפופים ל"פיקוד הלוגיסטי" וכמובן גם למפקדת חיל הים; אולם הרעיון כשלעצמו "הדליק" אותנו והחלטנו "להריץ" אותו. אל"מ חנן, הממונה על הפיקוד הלוגיסטי, הסכים מיד לרעיון, מה גם שהובהר לו שרוב כלי השיט של השייטת ימשיכו בפינוי התחמושת.

את האישור של מפקדת חיל הים הסדרתי באמצעות הנלי"ן ל"בוציי" (אריה ברק) קצין קישור של חיל הים במטכ"ל. ביקשתי ממנו להודיע לענף מבצעים פ-51 (נחתת נושאת חיל רגלים) יוצאת ל"סבחת ברדוויל" לחילוץ

כלונסאות (בשיטת "וולגה וולגה") עד למפגש עם סירת המנוע ומשם עד לקרבת תעלת היציאה לים הפתוח. כהכנה להשטת המטוס לא/מ "רימון", שהגיעה בינתיים מצפון הארץ ועגנה במרחק כחצי מיל מהחוף ה"משורטון", החליט מאיר לגבות את שלושת הסירות בדוברות הצלה של פ-51 א/מ "רימון" ולהקיף את המיג ברשתות הרמה. בשלב זה נאלץ מאיר לדחות את השטת המיג לאוניה "בגלל הרוח החזקה והגלים בכניסה ומחוץ למפרץ". בדמדומי בוקר ה-17 בנובמבר נערך "טקס פרידה" מהמיג, בו חזיתי כיצד מאיר סוקר את הקשרים ו"כשירות השיט". גם הים האיר פניו "והשתק במקצת" והמיג יצא לדרכו - שנמשכה מעל לשעה - לעבר א/מ "רימון". צוות האוניה בפיקודו של ר/ח ברקוביץ היה ערוך ומוכן ובהינף אחד של המנוף הועלה המיג אל סיפון האוניה. ניצלתי את ההזדמנות וחזרתי לחיפה עם האוניה. ברדתי מהאוניה חלפה על פני מכוניתו של מפקד חיל הים, שמוליק טנקוס, שהגיע לקבל את "השלל".

"הפגישה" עם שמוליק, אותו אני מכיר ומוקיר מאז היותו המדריך שלי בניווט ימי, (מה שנקרא אז נביגציה חופית ואסטרונומית, בקורסים של הפליים ב-1946-7), עוררה אותי לפנות אליו ולבקשו לציין לשבח את מאיר. מפקד החיל העדיף לציין לשבח את השיטת כולה וכך כתב:

מפקדת חיל הים - לשכת מפקד החיל, מח/ 452/ 863.

21 בנובמבר 1956

אל: משי"ט 11

הנדון: חילוץ המיג

1. עם גמר חילוצו של המיג והעברתו לנמל חיפה, קבל נא את תודתי והערכתי על אופן ביצוע המשימה ע"י אנשי יחידתך. 2. ידועים לי הקשיים והתנאים המיוחדים בהם פעלו האנשים וביצוע הפעולה מוכיח על דבקות ללא שיעור במשימה ועל כושר ותושייה של אלה שניצחו על המלאכה. 3. כושר האימפרוביזציה, ההתאמצות והיכולת להסתדר בתנאים קשים, שגילו האנשים, ראוי לציון מיוחד. 4. אודה לך באם תעביר תודתי והערכתי זו לכל אלו שהשתתפו במבצע. ש. טנקוס אלון, מפקד חיל הים

העברתי למאיר, שבינתיים סיים את שירות המילואים, את מכתבו של מפקד החיל:

חיל הים, שייטת 11, 11/510/533, כסלו תשי"ז 25 נוב' 1956

אל: סרן מאיר לובוכינסקי

הנדון: חילוץ "המיג"

מאחר והינך המפקד שביצע את המשימה, הנני רואה זאת כחובתי הנעימה להצטרף לדעתו של מפקד החיל. נא העבר לכול הנוגעים בדבר את דברי מפקד החיל. בן-צור יהודה, רס"ן

הערה 1: על "פינוי תחמושת-שלל מזוהר אל-עריש", ראה כתבה ב"מערכות-ים" מס' 62, דצמבר 1962. י. ב-צ. הערה 2: הדברים ברשימה זו מבוססים גם על דו"ח שכתב מאיר לובוכינסקי ז"ל ואשר הגיע לידי רן לאחרונה במרץ 2002, באדיבותה של אלמנתו, אסתר, תבדל"א.